

Голас Рагзімы

ВЫДААННЕ БЕЛАРУСКАГА
ТАВАРЫСТВА
ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВ'ЯЗЯХ
З СУАЧЫННІКАМІ
ЗА РУБЯЖОМ

Цана 2 кап.

№ 32 (938) Жнівень, 1966 г.

Год выдання 11-ы

ВОЛЯ 233 МІЛЬЁНАЎ

МАСКВА, ВЯЛІКІ КРАМЛЁУСКІ ПАЛАЦ. Тут праходзіла першая сесія Вярхоўнага Савета СССР сёмага склікання, на якой нашы дэпутаты—рабочыя, калгаснікі, дзеячы навукі і культуры, партыйныя і савецкія работнікі, прадстаўнікі слаўных Узброеных Сіл—выбравалі новы Прэзідыум Вярхоўнага Савета СССР і Урад СССР—Савет Міністраў Саюза ССР. Народныя абраннікі абмеркавалі надзённыя пытанні нашай краіны ў галіне знешняй і ўнутранай палітыкі.

Фота А. Стужына.

ДВА дні — 2 і 3 жніўня ў Маскве, у Вялікім крамлёўскім палацы, праходзіла першая сесія Вярхоўнага Савета СССР сёмага склікання. На сесію сабралася больш як 1 500 дэпутатаў, абраных 12 чэрвеня гэтага года.

У першы дзень работы сесіі на раздзельных пасяджэннях палат Савета Саюза і Савета Нацыянальнасцей былі абраны старшыні палат і іх намеснікі. Старшынёй Савета Саюза абран дэпутат І. Спірыдонаў, а Старшынёй Савета Нацыянальнасцей дэпутат Ц. Палецкіс. На раздзельных пасяджэннях палат па даручэнню Савета Старшын дэпутаты зацвердзілі таксама наступны парадак дня сесіі:

1. Выбранне Мандатных камісій Савета Саюза і Савета Нацыянальнасцей.
2. Аб стварэнні пастаянных камісій Савета Саюза і Савета Нацыянальнасцей.
3. Аб зацвярджэнні Указаў Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР.
4. Выбранне Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР.
5. Утварэнне Урада СССР — Савета Міністраў СССР.

На другі дзень работы савецкага парламента дэпутаты зноў сабраліся на раздзельныя пасяджэнні, каб заслухаць даклады старшын Мандатных камісій. Па іх дакладах Саветам Саюза і Саветам Нацыянальнасцей былі прыняты пастановы: на падставе артыкула 50 Канстытуцыі СССР у адпаведнасці з прадстаўленнямі Мандатных камісій прызначыць паўнамоцтвы 767 дэпутатаў Савета Саюза і 750 дэпутатаў Савета Нацыянальнасцей, абраных па ўсіх выбарчых акругах.

Затым Савет Саюза і Савет Нацыянальнасцей прынялі пастановы аб стварэнні пастаянных камісій. Былі створаны наступныя камісіі: планова-бюджэтная; па будаўніцтву і прамысловасці будаўнічых матэрыялаў; па сельскай гаспадарцы; па ахове здароўя і сацыяльнаму забеспячэнню; па народнай асветы; навукі і культуры; па гандлю і бытавому абслугоўванню; па заканадаўчых меркаваннях і па замежных справах.

З дакладам аб зацвярджэнні Указаў Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР, прынятых паміж сесіямі, на сумесным пасяджэнні дзвюх палат выступіў сакратар Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР М. Геаргадзе. Вярхоўны Савет СССР зацвердзіў Указы Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР.

Потым Савет Саюза і Савет Нацыянальнасцей перайшлі да выбарнага Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР. Старшынёй Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР дэпутаты абралі М. Падгорнага. Ён унёс на разгляд сесіі прапанову аб выбарні наместнікаў Старшыні Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР, Сакратара Прэзідыума і членаў Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР. Сесія аднагалосна абрала Прэзідыум Вярхоўнага Савета СССР.

На сесіі выступіў з прававой Старшыня Савета Міністраў СССР А. Касыгін, якога Вярхоўны Савет СССР абраў кіраўніком Урада ў першы дзень свайго пасяджэння і якому даручыў прадставіць на разгляд сесіі прапановы аб стварэнні Урада СССР. А. Касыгін прадставіў на разгляд і зацвярджэнне Вярхоўнага Савета СССР састаў Урада СССР — Савет Міністраў СССР. Дэпутаты зацвяр-

джаюць састаў Савета Міністраў Саюза Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік.

У гэты ж дзень на сумесным пасяджэнні палат з заявай Урада СССР па асноўных пытаннях унутранай і знешняй палітыкі выступіў А. Касыгін. Гаворачы аб унутранай палітыцы, Старшыня Савета Міністраў СССР адзначыў, што ў гэтым пяцігоддзі народу нашай краіны трэба будзе забяспечыць рост нацыянальнага даходу на 38—41 працэнт, павялічыць аб'ём прамысловай вытворчасці прыкладна на 50 працэнтаў, а сярэднегадавы аб'ём сельскагаспадарчай прадукцыі ў параўнанні з мінулым пяцігоддзем на 25 працэнтаў. У галіне сацыяльнай — узняць жыццёвы ўзровень працоўных, павялічыць рэальныя даходы на душу насельніцтва прыкладна на 30 працэнтаў.

Дакладваючы Вярхоўнаму Савету СССР аб некаторых пытаннях дзейнасці Савецкага Урада ў галіне знешняй палітыкі, А. Касыгін падкрэсліў, што ў яе аснове ляжыць ленінскі курс.

Гэта—курс на ўмацаванне адзінства і згуртаванасці сацыялістычных краін, іх дружбы і брацтва.

Гэта — курс на падтрымку народаў, якія змагаюцца за сваё нацыянальнае вызваленне, на ўсебаковае развіццё супрацоўніцтва з маладымі незалежнымі дзяржавамі.

Гэта — курс на ўстанавленне прынцыпаў мірнага суіснавання дзяржаў з розным сацыяльным ладом, на аказанне рашучага адпору агрэсіўным сілам імперыялізму, на прадухіленне новай сусветнай вайны.

На заключным пасяджэнні сесіі дэпутаты прынялі Заяву Вярхоўнага Савета СССР у сувязі з узмацненнем агрэсіі амерыканскага імперыялізму ў В'етнаме. У Заяве гаворыцца: «Сабраўшыся на першую сесію сёмага склікання, новавыбраны Вярхоўны Савет Саюза Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік ад імя 233-мільённага савецкага народа пацвярджае абвешчаную Вярхоўным Саветам гатоўнасць Савецкага Саюза аказаць брацкаму в'етнамскаму народу ўсялякую падтрымку ў барацьбе супраць агрэсіі амерыканскага імперыялізму.

Сацыялістычныя дзяржавы — члены Варшаўскага Дагавору, якія прымалі ўдзел у Бухарэсцкай Нарядзе Палітычнага кансультацыйнага камітэта, аднадушна заявілі аб гатоўнасці, калі будзе выказана просьба ўрада ДРВ, даць магчымасць сваім добраахвотнікам накіравацца ў В'етнам, каб дапамагчы в'етнамскім братам у адбіцці агрэсіі амерыканскага імперыялізму. Вярхоўны Савет СССР рашуча падтрымлівае гэту Заяву дзяржаў-удзельніц Варшаўскага Дагавору. Няхай ведаюць агрэсары, што расшырэнне разбойніцкіх дзеянняў у В'етнаме павядзе за сабой узмацненне дапамогі і падтрымкі сацыялістычных краін брацкаму в'етнамскаму народу.

Першая сесія Вярхоўнага Савета СССР сёмага склікання скончыла сваю работу. Яна абрала новы састаў вышэйшага органа ўлады, прыняла законы і пастановы, якія датычаць як унутранай, так і знешняй палітыкі краіны. Рашэнні сесіі і прынятыя на ёй дакументы сустрэты ўсім савецкім народам з гарачым адабрэннем, бо яны накіраваны на далейшы уздым магутнасці нашай краіны ў імя міру і дабрабыту ўсіх савецкіх людзей.

ПРЭЗІДЫУМ ВЯРХОЎНАГА САВЕТА СССР

Вярхоўны Савет Саюза Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік ПАСТАНАВІЎ:

Выбраць Прэзідыум Вярхоўнага Савета СССР у наступным саставе

Мікалай ПАДГОРНЫ

Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР:

Падгорны Мікалай Віктаравіч — дэпутат ад Ленінградскай выбарчай акругі г. Масквы.

Намеснікі Старшыні Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР:

Ігнатаў Мікалай Рыгоравіч — дэпутат ад Ленінскай выбарчай акругі Саратаўскай вобласці;

Каротчанка Дзям'ян Сяргеевіч — дэпутат ад Крыварожскай выбарчай акругі Украінскай ССР;

Казлоў Васіль Іванавіч — дэпутат ад Слуцкай выбарчай акругі Беларускай ССР;

Насрыдзінава Ядгар Садыкаўна — дэпутат ад Ленінскай выбарчай акругі Узбецкай ССР;

Ніязбекаў Сабір Білялавіч — дэпутат ад Калгатаўскай сельскай выбарчай акругі Казахскай ССР;

Дзаінідзе Георгій Самсонавіч — дэпутат ад Самтрэдскай выбарчай акругі Грузінскай ССР;

Іскендэраў Мамед Абдул аглы — дэпутат ад Бардзіскай выбарчай акругі Азербайджанскай ССР;

Ільяшэнка Кірыл Фёдаравіч — дэпутат ад Нова-Апенскай выбарчай акругі Малдаўскай ССР;

Каліберзін Ян Эдуардавіч —

дэпутат ад Першамайскай выбарчай акругі Латвійскай ССР;

Кулатаў Турабай — дэпутат ад Джангі-Джольскай выбарчай акругі Кіргізкай ССР;

Холаў Махмадула — дэпутат ад Пенджыкенскай выбарчай акругі Таджыцкай ССР;

Арушонян Нагуш Хачатуравіч — дэпутат ад Аштаракскай выбарчай акругі Армянскай ССР;

Клычаў Аннамухамед — дэпутат ад Ілатанскай выбарчай акругі Туркменскай ССР;

Міорысен Аляксей Аляксандравіч — дэпутат ад Хаанскай выбарчай акругі Эстонскай ССР.

Сакратар Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР:

Геаргадзе Міхаіл Парфірэвіч — дэпутат ад Гурджаанскай выбарчай акругі Грузінскай ССР.

Члены Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР:

Бальшухін Васіль Іванавіч — дэпутат ад Першаўральскай выбарчай акругі Сьвярдлоўскай вобласці;

Брэжнеў Леанід Ільіч — дэпутат ад Баўманскай выбарчай акругі г. Масквы;

Будзёны Сямён Міхайлавіч — дэпутат ад Элісцінскай выбарчай акругі Калмыцкай АССР;

Варашылаў Клімент Яфрэмавіч — дэпутат ад Кашырскай выбарчай акругі Маскоўскай вобласці;

Даніялаў Абдурахман Даніялавіч — дэпутат ад Буйнакскай выбарчай акругі Дагестанскай АССР.

Джалалаў Манал — дэпутат ад Наманганскай выбарчай акругі Андыжанскай вобласці;

Кавун Васіль Міхайлавіч — дэпутат ад Бяршанскай выбарчай акругі Вініцкай вобласці;

Канатон Васіль Іванавіч — дэпутат ад Балашынскай выбарчай акругі Маскоўскай вобласці;

Касаткіна Ганна Іванаўна — дэпутат ад Лукаянаўскай выбарчай акругі Горкаўскай вобласці;

Кунаеў Дзіммухамед Ахмедавіч — дэпутат ад Алма-Ацінскай—Ленінскай выбарчай акругі Алма-Ацінскай вобласці;

Машэраў Пётр Міронавіч — дэпутат ад Мінскай—Савецкай

выбарчай акругі Беларускай ССР;

Мікаян Анастас Іванавіч — дэпутат ад Ерэванскай—Ленінскай выбарчай акругі Армянскай ССР;

Нурыеў Зія Нурыевіч — дэпутат ад Стэрлітамакскай сельскай выбарчай акругі Башкірскай АССР;

Нугэтэгрэнь Ганна Дзімітраўна — дэпутат ад Чукоцкай нацыянальнай акругі;

Пухава Зоя Паўлаўна — дэпутат ад Іванаўскай гарадской выбарчай акругі Іванаўскай вобласці;

Пятроўскі Іван Георгіевіч — дэпутат ад Ленінскай выбарчай акругі г. Масквы;

Табееў Фікрат Ахмеджанавіч — дэпутат ад Мензелінскай выбарчай акругі Татарскай АССР;

Толскаў Васіль Сяргеевіч — дэпутат ад Неўскай выбарчай акругі г. Ленінграда;

Шэлест Пётр Яфімавіч — дэпутат ад Кіеўскай—Жоўтэнай выбарчай акругі Кіеўскай вобласці;

Ягорычаў Мікалай Рыгоравіч — дэпутат ад Першамайскай выбарчай акругі г. Масквы.

ПАДЗЕЙ • ЛЮДЗІ • ФАКТЫ

МАСКВА

Усеаюзны Цэнтральны Савет Прафесіянальных Саюзаў прыняў рашэнне аб аказанні дадатковай матэрыяльнай дапамогі працоўным і прафсаюзам В'етнама. У адпаведнасці з рашэннем ВЦСПС накіруе федэрацыі прафсаюзаў за вызваленне Паўднёвага В'етнама медыкаменты, медыцынскія інструменты, тканіны, санітарныя аўтамашыны і іншыя транспартныя сродкі на агульную суму 500 тысяч рублёў. Хутка будзе адпраўлена першая партыя транспартных сродкаў.

МІНСК

Тэкстыльшчыкі беларускай сталіцы адзначылі дваццацігоддзе тонкасуконнага камбіната. Гэта першае прадпрыемства лёгкай прамысловасці, створанае тут пасля выгнання фашысцкіх акупантаў. За мінулыя гады камбінат выпусціў столькі тканін, што іх дастаткова для пашыву больш дванаццаці мільёнаў паліто. На працягу пяцігодкі прадпрыемства выпусціць каля 14 мільёнаў метраў тканіны.

КІЕЎ

Беларускі дзяржаўны акадэмічны тэатр імя Янкі Купалы за паспяховае правядзенне гастролей у сталіцы Украіны і вялікую работу па прапагандзе дасягненняў тэатральнага мастацтва сярод працоўных Кіева і вобласці ўзнагароджан Ганаровай граматай Прэзідыума Вярхоўнага Савета Украінскай ССР. У сувязі з гэтай падзеяй у памяшканні Кіеўскага тэатра рускай драмы імя Лесі Українкі адбыўся ўрачысты сход.

МАГІЛЁЎ

Будаўнікі трэста «Лаўсанбуд» закончылі капанне катлаванаў пад фундамент корпуса цэха чашуіравання — падрыхтоўкі асаблівай сыравіны для лаўсана. Гэта дзесяты вытворчы будынак, які ўзведзен на камбінаце сінтэтычнага валакна. Будаўніча пляцоўка гіганта пераступіла ўжо межы 100-гектарнага масіву. Велізарны будынак склада для тэхналагічнага абсталявання па велічыні раўняецца сярэдняму заводу. Даўжыня яго — 420 метраў.

ЛЮБАН

Вялікае будаўніцтва разгорнута ў саўгасе «Гарадзячых». Нядаўна здадзен у эксплуатацыю цялятнік на 200 галоў, узведзена памяшканне аўтаматычнай тэлефоннай станцыі. Вядзецца будаўніцтва шаснаццацікватэрнага жылога дома.

УЗДА

Група рабочых і служачых Уздзенскага адкормачнага пункта зрабіла экскурсію ў Брэсцкую вобласць. Яны бабывалі ў музеі абароны крэпасці, пазнаёміліся з месцамі баёў легендарных абаронцаў цытадэлі над Бугам, зрабілі паездку ў Белавежскую пушчу, Камянец і Кобрин. Экскурсіі ў Брэст зрабілі калектыў дарожна-эксплуатацыйнага ўчастка, вучні і выкладчыкі сярэдняй школы і іншыя.

НЕГАРЭЛАЕ

На ўчастку Азярышча — Негарэлае ўкладзена 50 кіламетраў цяжкіх реек на жалезабетонныя шпалы. Гэта дало магчымасць павялічыць хуткасць руху пасажырскіх паяздоў на 40 кіламетраў у гадзіну. Шэсць пуцявых машынных станцый паспяхова вядуць пад'ём старых і ўкладку новых пуцей на Беларускай чыгуцы. Гэтыя работы шырока механізаваны. Прымяняюцца разборачныя і пуццёкладачныя краны, шчыбнеачышчальныя ааграты новай канструкцыі і іншыя машыны. У параўнанні з мінулым годам укладка реек на жалезабетонных шпалах ў бягучым годзе павялічваецца на дарозе ў два разы, а працягласць бяспстыкавых пуцей — у тры разы.

ГРОДНА

Вось ужо пятнаццаць гадоў на гарбарным заводзе працуе бібліятэка. Загадвае ёю на грамадскіх асновах Кіра Капітонава. Фонд бібліятэкі расце з году ў год. Толькі сёлета за сродкі з фонду прадпрыемства і заводскага камітэта прафсаюза набыта літаратуры больш чым на трыста рублёў.

ВАЎКАВЫСК

На заводзе ліцейнага абсталявання пачалася серыйная вытворчасць машын драбнення і здрабнення адпрацаванай фармовачнай зямлі. Прадукцыйнасць ааграты — 80 кубаметраў у гадзіну — у два разы больш, чым падобных механізмаў, якія да гэтага выпускаліся на прадпрыемстве. На заводзе выраблен доследны ўзор машыны, якая прызначана для здрабнення і прасейвання ўсіх фармовачных матэрыялаў. Яна дзейнічае самастойна, а таксама можа быць уключана ў аўтаматычную лінію.

НАВАПОЛАЦК

На возеры Люхава, размешчаным у маляўнічым месцы за два кіламетры ад Наваполацка, пачалася

ўзвядзенне комплекса збудаванняў для адпачынку працоўных. Механізатары ўжо закончылі ачыстку возера і планіроўку пляжа. Завяршаецца ўзвядзенне вышкі для аматараў воднага спорту. Побач з возерам будзецца турбаза, якая будзе закончана да наступлення зімы.

ЖЫТКАВІЧЫ

Рабочыя міжкалгасбуда ўзводзяць у вёсцы Вячын на тэрыторыі калгаса «2-я пяцігодка» новае цаглянае памяшканне сельскага клуба. У ім размесцяцца сельская бібліятэка, пакой для заняткаў гурткаў мастацкай самадзейнасці, кіназала на 250 месц.

27 мільёнаў квадратных метраў высакаякаснай тканіны выпусціць у гэтым годзе Светлагорскі завод штучнага валакна.

Фота М. МІНКОВІЧА.

ГАРАДЗЕЯ

Закончыўся яшчэ адзін вытворчы сезон на цукровым заводзе. Звыш плана дадзена каля 10 тысяч цэнтнераў прадукцыі. Цяпер на прадпрыемстве ідзе рамонт абсталявання.

У Міністэрстве замежных спраў СССР

5 жніўня Міністэрства замежных спраў СССР накірвала пасольству ЗША ў Маскве ноту наступнага зместу:

«Міністэрства замежных спраў СССР па даручэнні Савецкага ўрада заявіла ўраду Злучаных Штатаў Амерыкі рашучы пратэст у сувязі з новымі правакацыйнымі дзеяннямі ўзброеных сіл ЗША ў адносінах да савецкіх гандлёвых суднаў у порце Хайфон.

Груба парушаючы прынцып свабоды суднаходства, амерыканскія ваенныя самалёты ажыццяўляюць аблёты савецкіх суднаў на падходах да порта, пікіруюць на іх, спрабуючы чыніць перашкоды заходу і разгрузцы суднаў у порце. 1 жніўня ў 18 гадзін мясцовага часу цеплаход «Інгур» падвергся аблёту самалётам і верталётам; 4 эсмінцы ЗША, манеўруючы вакол цеплахода «Інгур», патрабавалі спынення судна.

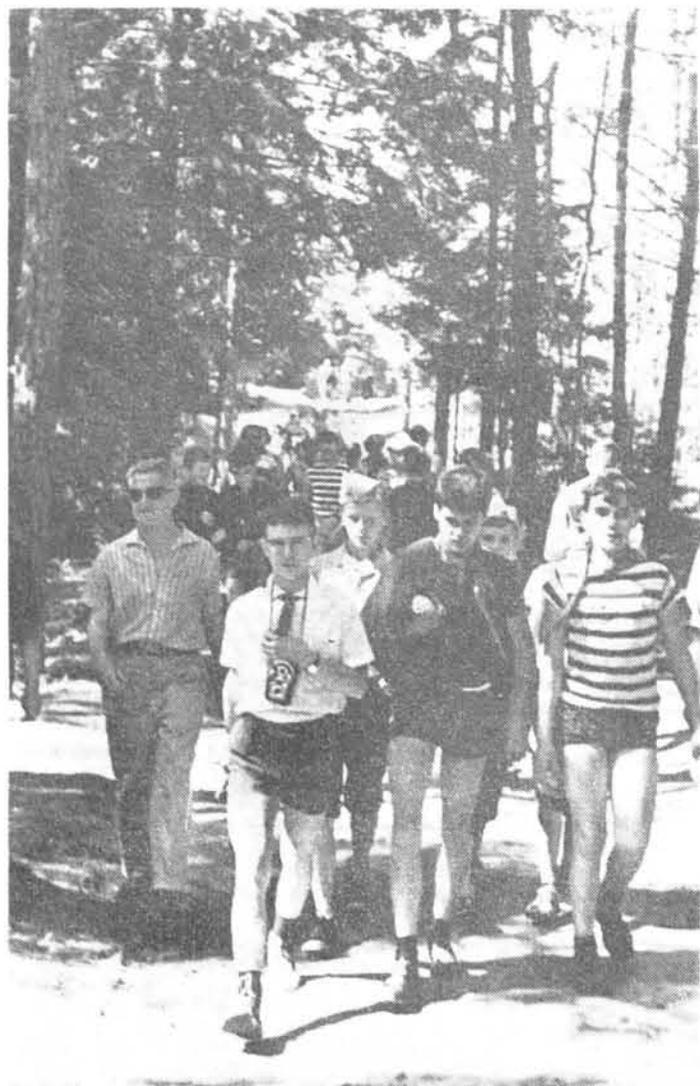
Больш таго, 2 жніўня ў 6 гадзін мясцовага часу амерыканскія ваенныя самалёты абстралілі прычалы порта Хайфон, для якіх стаялі савецкія судны. Пры гэтым меў месца

пападанне буйнакаліберных куль у савецкі цеплаход «Медын». Жыццё членаў экіпажаў і бяспека савецкіх суднаў былі пастаўлены пад непасрэдную пагрозу.

Падобнага роду правакацыйныя дзеянні ўзброеных сіл ЗША ў адносінах да савецкіх гандлёвых суднаў, якія працягваюцца, нягледзячы на папярэджванні, зробленыя ў поне Міністэрства замежных спраў СССР ад 9 ліпеня гэтага года, паказваюць, што ЗША вядуць справу да даўняшага расшырэння агрэсіі супраць ДРВ, да абвастраення міжнароднай абстаноўкі ў цэлым. Тым самым урад ЗША бяра на сябе цяжкую адказнасць за магчымыя вынікі такога курсу.

Звяртаючы ўвагу на сур'ёзную небяспеку, якая ствараецца правакацыйнымі, злачыннымі дзеяннямі амерыканскіх узброеных сіл у адносінах да савецкіх суднаў, Савецкі ўрад настойвае на прыняцці ўрадам ЗША мер да неадкладнага спынення падобных дзеянняў».

«ВОВЕК МЫ НЕ ЗАБУДЕМ ЛАГЕРЬ НАШ...»

В поход!

ли угрюмость и настороженность. Девочка оттаптала. И вот в последний день, как награда за все тепло, которое отдали ей люди, как признание того, что в пионерском лагере было много хорошего, слова:

— Я бы побывала здесь еще раз. В лагере интересно. На будущий год собирается приехать в Советский Союз мой брат.

— И ты посоветуешь ему ехать?

— Да, конечно.

Вера Валентиновна Годз рассказывала:

— Когда после войны я вместе с мужем-французом, который так же, как и я, был в фашистской неволе, приехала к нему на родину, мне задавали очень много вопросов о моей стране, о нашей деревенской жизни. Знакомый фермер однажды спросил: «Мадам Годз, а кто такой мсье Колхоз? Он очень богатый?» У него было представление, что колхоз — это состоятельный человек, который управляет огромным хозяйством и которому подчиняется много людей. Я, как могла, растолковала, что все совсем не так. А вспомнила об этом разговоре теперь потому, что иностранные ребята в Крыжовке задавали мне о колхозе примерно такие же вопросы.

Конечно, лучшим ответом им была поездка на Несвижщину. В колхозе «17 сентября», где председателем уже много лет подряд работает член Белорусского товарищества по культурным связям с соотечественниками за рубежом Владимир Алексеевич Галушка, приезда гостей всегда с нетерпением ждут и взрослые и дети. Здесь перед ними не произносят официальных речей, но принимают так, как могут принимать в гостеприимном доме друзей радушные хозяева. Если встреча у клуба, так от чистого сердца, с цветами и яблоками. Если хозяйство показывают, так без секретов.

где гости обедают, а потом вместе с колхозными ребятами играют в шахматы, прыгают, танцуют, в прошлом году еще не было. О таких школах говорят, что они ни в чем не уступают городским. В классе, где занимаются самые маленькие, стоят белоснежные парты. Открыв дверь, дети замирают от восторга, а Тамара Капуринская подходит и осторожно дотрагивается пальчиком: «Если бы я сидела за такой партией, я получила бы только самые хорошие оценки».

У Павла Зайкина (он самый старший из ребят) в это время на крыльце происходит мужской разговор. Ему интересно поговорить с колхозниками, о многом спросить, да и они задают юноше много вопросов. Через день после поездки Павел подходит ко мне:

— Вы знаете, я понял, что такое колхоз. Уверен, это совсем неплохо. Своего начальника, председателя, колхозники выбирают сами, в поле трудятся все вместе, труд оплачивается хорошо. Колхоз богатый, это сразу видно. В деревнях хорошие дома, для детей построена великолепная школа. Я очень рад, что побывал в колхозе и дома смогу о нем рассказывать.

Я думаю, другие ребята тоже теперь смогут ответить друзьям, кто такой «мсье колхоз».

Чешский патриот Юлиус Фучик, в годы войны замученный в фашистских застенках, писал, что не бывает безымянных героев, что всегда нужно помнить о тех, кто пал за себя и за вас.

Когда в лагере проходил фестиваль, девизом которого были слова: «Мир и дружба между народами», Сережа Кузан на торжественной линейке рассказал о французском мальчике Даниэле Фери. Его называют Гаврошем 1962 года. Он шел в колонне демонстрантов и требовал вместе со всеми

прекращения войны в Алжире. Даниэль погиб, как солдат, от рук полиции, и товарищи на его могиле поклялись идти до конца, добиться мира на всей земле.

На фестиваль к ребятам приезжали белорусские писатели Станислав Шушкевич, Агнеш Махнач, участник обороны Брестской крепости, испанские коммунисты, которые, спасаясь от фашистского режима Фраঙ্ко, вынуждены жить за пределами Родины, рассказывали, какую мужественную и упорную борьбу ведет их народ за свое освобождение. Погибают лучшие, достойнейшие. Испания трудно, но ее народ побеждает, потому что любой народ в своей борьбе за независимость рано или поздно побеждает.

...Медленно опустился флаг, извещая, что закончилась в лагере очередная смена. В последний раз прозвучали слова девиза первого отряда: «Сколько жить мы будем, вовек мы не забудем лагерь наш».

Д. ЧЕРКАСОВА.

ИРА РУМБИНА плакала. Она терла глаза, отворачиваясь к окошку, чтоб никто не видел ее слез, а они все капали и капали. Девочке не хотелось уезжать. Ей жалко было оставлять друзей, мальчиков и девочек из Крыжовки, всех, кто заболел о том, чтобы дни в Белоруссии прошли для нее весело и интересно.

Ира плакала, а я смотрела на нее и вспоминала первую встречу с ней: взгляд исподлобья, опущенные уголки губ и насмешливо-презрительное выражение лица: «Я наперед знаю, что вы мне скажете, я уверена, что ничего интересного здесь не увижу».

— Ты почему не ешь кашу? — спрашивала Сирка Артуровна.

— Она невкусная.

— Но ведь ты даже не попробовала.

— Все равно невкусная! «Все равно все плохо». Ира сначала говорила так обо всем, с чем ей приходилось сталкиваться.

— Тебе не нравится в лагере? — спросила я однажды у девочки. — Тебя обижают здесь? Ребята нехорошие? Еда невкусная?

— Нет, нормальная. Только все равно все плохо. Переубедить Иру было трудно, да никто специально этим и не занимался. Только однажды Павел Зайкин мимоходом

заметил: «Упрямая ты, Ира, и вредная. Как будто удовольствие получаешь от того, что все хаешь. Разве не видишь, сколько людей старается сделать наш отдых приятным? А Минск, в который мы часто ездим, разве не нравится тебе?»

Никто ни в чем не убеждал Иру, но со временем она становилась общительной, исчеза-

Владимир Алексеевич Галушка среди ребят.

Двери настезь — заходи на любую ферму, в любую мастерскую. Если горохом угощают, то отдают в распоряжение ребят целое поле: «Ешьте, сколько хотите».

— А мы сможем покататься на лошадях? — спрашивает у председателя Вера Раатикайнен. — Я живу в большом городе и никогда вблизи их не видела.

— Безусловно. Вон, видишь, из конюшни каких красавцев выводят, — говорит ей Владимир Алексеевич.

Таня Горбенко, Люба Соколова, Лариса Лукьянова, Боря Паншин, Юра Павлов ездят верхом, а ребята поменьше катают по мягкой проселочной дороге в коляске.

Красивой большой школы,

прекращения войны в Алжире. Даниэль погиб, как солдат, от рук полиции, и товарищи на его могиле поклялись идти до конца, добиться мира на всей земле.

На фестиваль к ребятам приезжали белорусские писатели Станислав Шушкевич, Агнеш Махнач, участник обороны Брестской крепости, испанские коммунисты, которые, спасаясь от фашистского режима Фраঙ্ко, вынуждены жить за пределами Родины, рассказывали, какую мужественную и упорную борьбу ведет их народ за свое освобождение. Погибают лучшие, достойнейшие. Испания трудно, но ее народ побеждает, потому что любой народ в своей борьбе за независимость рано или поздно побеждает.

Когда на нашу страну в 1941

Дорогой сувенир.

До свидания, Минское море!

Последний букет.

На колхозном дворе.

Фото К. Кресниціого.

ПАЕЗДНА ў ГОРАД НАД БУГАМ

Актывісты і чытачы «Вестніка»

знаёмяцца з Беларуссю

Як мы паведамлялі, у час знаходжання ў Мінску нашых землякоў з Канады і Злучаных Штатаў Амерыкі Беларускае таварыства па культурных сувязях з суайчыннікамі за рубяжом наладзіла гасцям сяброўскую вячэру. Многа цёплых слоў і сардэчных пажаданняў было сказана ў той вечар за гасцінным сталом.
НА ЗДЫМКУ: выступае Вольга АНІШЧУК [Канада].

ПОЕЗД плаўна адышоў ад перона і пачаў набіраць хуткасць. За вокнамі вагона праплылі гмахі белакаменных дамоў, карпусы заводскіх цэхаў. Іх змянілі лясныя ўзгоркі і шырокія палёткі спелай збажыны, вялікія і малыя вёскі, абсаджаныя садамі з усіх бакоў.

Турысты прагна ўглядаліся ў прапываючае наваколле. Яны не былі на роднай зямлі многія дзесяці год, і таму зараз ім хацелася як мага больш убачыць. І поезд, нібы імкнучыся задаволіць жаданне людзей, адкрываў перад іх вачыма ўсё новае і новае малюнкi беларускай прыроды.

У адным месцы поезд прагрукатаў па невялікаму мосціку, перакінутаму праз роўню, як страда, канава, і турысты ўбачылі велізарны масіў асушанага балота.

— О, глядзіце, зроблена, як пад Салігорскам, на маёй радзіме, — сказаў Максім Малейка.

Словы Малейкі нагадалі мне прыём у Беларускам таварыстве дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі, які быў наладжаны ў гонар гасцей. Калі ім расказалі аб салігорскіх калійных камбінатах, аб асушэнні адвечных беларускіх балот, Малейка сказаў:

— Усё, што пісалася пра Салігорск у газеце «Голас Радзімы», я чытаў з вялікай цікавасцю, нават плакаў, то ж тыя мясціны, дзе я некалі пасвіў кароў. Хто мог тады падумаць, што ў гэтай зямлі такога багацця, што тут вырастуць шахты, горад... Цікава было б туды з'ездзіць і паглядзець на ўсё сваімі вачыма.

На наступны дзень такая магчымасць Малейку была прадастаўлена. У Мінск да яго прыехалі родзічы, і ён разам з імі адправіўся ў родныя мясціны.

І вось цяпер, сядзячы ў купэ вагона ў акружэнні сяброў па турысцкаму падарожжю, Малейка расказаў:

— Сустрэкаць мяне выйшла ледзь не ўся вёска. Кожны імкнўся падысці і націснуць руку, запрасіць да сябе на пачастунак.

— Ну, назнаў каго-небудзь са знаёмых? — пытаецца Максім Мароз.

— Мала каго, бо з таго часу, калі ад'язджаў у Амерыку, звыш пяцідзесяці год прайшло. Больш маладзейшыя людзі пазналі мяне па маім браце. Ён на мяне вельмі падобны быў. Расказвалі, што ў плотніцкай справе ён лічыўся талковым чалавекам. Пасля вайны не адзін новы дом у вёсцы паставіў. А калі памёр, дык людзям добрую пакінуў аб сабе памяць.

— А як жывуць там людзі зараз? — зноў пытаецца той жа Максім Мароз.

— О! Людзі жывуць добра. У які б дом ні зайшоў, у кожнага ёсць сала, масла, а аб хлебе і гаворкі няма. Як мне расказвалі пляменнікі, зараз людзі больш клапацяцца, як новы дом пабудаваць і больш сучасную мэблю купіць.

— Вось ты пешта пра зямлю пачаў расказваць, калі мы асушанае балота праязджалі, — сказаў Павел Рабушка.

— Такую ж самую работу праводзяць на балотах і ў маёй вёсцы. Мне паказалі мясціны, дзе калісьці чалавек не мог ступіць, а цяпер там сеюць збажыну. Людзі расказвалі, што балоты сталі сялянам прыносіць вялікую карысць.

Госці ўважліва слухаюць расказ аб подзвігу савецкіх воінаў у час абароны Брэсцкай крэпасці ля Холмскіх варот.

— Ну, так, — зазначыў Павел Рабушка. — Калі я прыеджаў у сваю вёску пад Ковель у 1961 годзе, дык таксама была сярод калгаснікаў размова, як зручней падступіцца да балот. Вось прыеду на Украіну, пабачу, што і як там цяпер стала. А беларусы малайцы! Вы паглядзіце, якія ўсюды ўраджаі добрыя і жыта, і бульбы, і льну.

Павел Рабушка больш як трыццаць год назад выехаў з Украіны ў Канаду. Увесь гэты час ён працаваў на ферме, добра ведае сельскую гаспадарку, таму яго ацэнка працы нашых калгаснікаў на палях была для гасцей самай аўтарытэтай.

...Брэст сустрэў турыстаў не зусім ветліва. Ішоў дождж. Таму знаёмства з горадам рашылі перанесці на наступны дзень, прычым усе аднадумца выказаліся за тое, каб раней, чым пачаць аглядаць сам горад, наведаць Брэсцкую крэпасць-Герой.

З хваляваннем у сэрцы ступілі госці на тэрыторыю легендарнай цытадэлі. Пасля прагляду кінафільма, прысвечанага абароне крэпасці, турысты калі дзвюх гадзін у суправаджэнні экскурсавода аглядалі экспанаты музея і слухалі хваляючы расказ пра барацьбу абаронцаў цытадэлі і ўсяго савецкага народа супраць фашыстаў.

Годы сцёрлі многія сляды жорсткіх баёў на тэрыторыі крэпасці. Але разбураныя сцены ўмацаванняў, параненыя асколкамі дрэвы і на сённяшні дзень нагадваюць кожнаму, што людзі змагаліся тут не на жыццё, а на смерць. Гасцям паказалі Холмскія і Цярэспальскія вароты, праз якія гітлераўцы спрабавалі з ходу ўварвацца ў крэпасць. Паказалі наўразбураную царкву, каменнае цела якой служыла воінам надзейным умацаваннем у час абароны, а цяпер стала вечным помнікам гераічных подзвігаў савецкіх людзей.

— Праклятыя фашысты, — гаворыць Павел Рабушка сваёй жонцы. — Ты паглядзі, над святым месцам і то здэкаваліся.

Накідаючы крэпасць, госці зрабілі ў кнізе водгукі наступны запіс: «Мы, рускія, пражываючыя ў Канадзе і Злучаных Штатах Амерыкі, паглядзелі кінафільм і знаёміліся са шматлікімі фактамі і дакументамі гераічнай абароны Брэсцкай крэпасці. Памяць аб наведанні гэтай мясціны назаўсёды застаецца ў нашых сэрцах».

Брэст зачараваў гасцей чысцінёй і зелянінай.

Усе турысты былі задаволены тым, што ім давялося набываць у горадзе над Бугам, даведацца, як жывуць і працуюць яго людзі, сустрэцца з роднымі.

Л. СКІБЕНКА.

Фота аўтара.

Ен выйшаў з пезда ў белыя сары прынамс.
Мушці, прайшоў размаю, спорны дождж без ветру. На жыстым пероне ў пляткі дужнах глыбока стаў тонкі месці. Жоўтаю пустаю сьвятліцай вокны ў бялізным пакладе. Асцярожна пагойдаўся і пераліваўся пад янай ляпачкай над дзвярыма сьніватаружою круг святла — стала здарова парнасць. Твары ў людзей былі зеленаваты; ён прыгледзеўся, нікога не пазнаў і пайшоў уздоўж рэек, адчуваючы пад нагамі круглыя каменчыкі і густы шпэт сырага піску.

Ен быў з чамаданам у руц, высакаваты, худы і сціснуты ў плячах.

У нізкую цемнату гародчыка за вакалам з намоклых дрэў палахліва айкала дажджавая вада. Пад ліхтарамі на сходах пілася і незарок апылкаўся шэрага пылу.

На рэйках ляжала мокрае святло, а недзе за невысокімі доўгімі складамі асцярожна хадзіў і тонка пасвістаў манёўровы паравоз. Навокал пахла мазаўтаю, свежымі шпаламі, і яму ўспомнілася, што гэтак заўсёды пахла тэўтэйная станцыя.

Ен ішоў, адчуваючы сырую жвірыстую сьнежку пад нагамі, і думаў, што нічога не змянілася і што недзе дома пасяжэў, густа зеленаў перада дажджу надворак, закурчарыўся белаваты палы каля плоту, што воль ўзялася на пагодзі і будзе лёгка ісьціся дадому.

Кочылася мятэчка — недабудаваная хата з накрыві забітымі вокнамі, з недакрытымі стрэхамі, — і пачало смутна шарціць поле, адкрылася шырокая цішыня і смутак ночы.

Ен перамяніў у другую руку чамадан і пайшоў шэрадо сярэдзінаю шашы, што ляжала сумна бліскаваю стужкаю ў нерухомым сьнятым месці. Памалу стала насочыцца вільготная цішыня, і здаецца, было чуваць, як мякка ўстае скарэ на канаве прыбітая дажджом пореткава трава, як шарахніць і точыцца ў пісок вада.

Захрынула збоку шашы недалёкая вёска. У хатах не было агню, цёмна маўчалі рэзкія ядлагі за пэскаю. Скіраваўшы на пясчаночу дарогу, ён убачыў, што вёска адступілася ад раўкі. Нечая ўжо хаты сталі пры тым беразе, дзе некалі на зроне зьмі вярвала вада, што набіралася з поця і дзе жніном гразлі аж па носе надкапаным сьнягамі назы, і паравіліся запараныя коні, задыралі галовы, і з іх шыркы аксамітных губ падала злёгкая пенка. І яму стала здацца, што паўвучэ, моцна ўжос травою рапкі і німа ўжо сьрод дарогі тако камяня, на якім было нешта напісана і ён малым некалі сьпіраў сукхі лішай з каменя, але так і не прычэпаў таго, што было напісана. Казалі: нешта нехта, мушці, забраў гэты камень на падмуроўку. Можна наў пад гэтым на два канцы хату са шпакі і крмную шыфарам, з устаўленымі вокнамі, але яшчэ без коміна.

Далей за ёй быў нечы зруб — шэры з новамі падлінамі; нехта перавозіў і пераспаў старую хату.

Мінутым зруб, пры вуліцы убачыў святло з аднаго боку перакрывае сьнежаю саламою гумно і ў ім поўна, перароблена на адну палатніну дзверы, убачыў, што німа ўжо тае драўнянае загаралі і толькі пры самай хаче блядэе рэдкі новы частак.

Ен падшоў да хаты. На калматам у расе спарышніку ляжаў цень ад страхі, і нейкай глухатою і сціснатою дыхнула на чалавека.

Месяц быў яшчэ высокі, але жаўтаваты. Пачынала прыкметна цяжнесь і патрохі ўдыхаў вецер; маладая бярэзіна пры хаче ў гародчыку чутка варушыла лісьцем. Бярэзіна была вылікая, і хата ад гэтага здавалася малаю. Чорнаю сьлепатою глядзелі вокны — у хаче спалі, і яму стала ніякавата, што ён зараз набудзіць і выб'е ўсё са сну. Ен пастаяў

каля дзвярэй, паслухаў, як вецер шалася маладой бярэзінай, узвіўся за жалезною клямку і пагрукаў дзвермі. На другі бок вуліцы тонкім маладым голасам аказаўся гультаваты сабака і сціх.

Хата маўчала, толькі ў сеньнях залаталася крыльямі, не дзе падаючы з сядла, сонная курыца.

Скачыўшы, ён зноў патрос дзверы. Недзе з хаты бразнула жалезная клямка, і сухаваты німошны кабенці голас сьмятаў у пустаццэ цёмных сеньцяў.

— Хтога? — Ен пазнаў сьстрын голас, і яму стала здацца, што сьстра наўна змянілася, насталела, а ў яе трымаецца той самы малады сухаваты голас.

Ен стаў, мнучыся каля парогу, адчуваючы ніякаватасць, што сьстра не ведае, што гэта ён, і яму было сорамна называць сябе.

— Кася, гэта я, — сказаў ён сілкам.

— Ах божа, хто ж гэта? — Ну, Іван.

У яго аж перасохла ў грудзях.

— Іванка, няўжо ты? — сьстрын голас паяжэў і змяніўся. — То пачкавай, я хопь акрыжыць.

— Іванка, няўжо ты? — сьстрын голас паяжэў і змяніўся. — То пачкавай, я хопь акрыжыць.

Тупат босых ног раптам сціснэў у глыбіні хаты. Пыхнуў радкавата-жоўты агонь і залпаў за акном у хаче — загарэла лямпа. Босая нога нічутна вярнулася назад у сеньні, на касяку зашасталі рукі, шыкаючы клямку.

Адчыніліся дзверы: сьстра адступілася і нерухома застыла сьрод сеньцяў — у святле з хаты прасьветлялася і недароўна поўная ў твары.

Ен папайтаўся з ёю — рука ў яе была малая і цёплая, — і пайшоў у хату, пацуючы раптам духату і пах сырое гліны; стаяла нібылая, падаўна пераробленая печ.

Прыкмынуўшы сень, сьстра вярнулася ў хату і, піяны ўзіраючыся ў братаў твар, сказала:

— Загаварыў ты, а я ледзьве не абамцела: думаю — падлаюся. — Вочы ў яе былі сонныя, пеставатыя, губы падухлыя, быўшы сухаватыя рукі незарок асперагалі жытот: яна хадзіла дзіва.

З ложка глядзель на «чужога» нерухомыя вочы — яенымі кропкамі ў іх адвечвала лямпа.

— Сколькі ж у цябе? — спытаў ён, глядзячы недзе ўжо на печ.

— Двое. Старэйшы з бацькавым у Гродна паехаў. А гэты во... пелерся не спіць, — абцягваючы на жыване сукенку, яна пайшла да ложка і падбіла ў галаву у хлопчыка падшукі.

Петрыкуўшы блішчатымі звячкамі, ён падніў у чамадане вэчка.

— На, дай. Хоць які тут гасцінец...

Яна ўзяла ў яго лёгенькі пачык — з пачынем.

— Ты мушці прыгарадзім з Баранавіч? — яна глядзела яму ў вочы.

— Ага, — ён адвёў спясе, вярнуўся і сеў пры стала на лаву.

— Даўночка не ісьцаў нічога.

Ен маўчаў, упершыню рукамі ў калені.

Яна ўсё стаяла пры ложку. Хлопчык тузануў яе за сукенку. Яна абзирнулася, дала яму пачынаць і пайшла да пэчы — там завінела, цюкнўшыся аб нешта, жалезная засланка.

— Сьстра, нічога не трыба, — сказаў ён.

— То я, альбо, сырага ўрэжу, — яна зноў цюкнула жалезнай клямка, і сухаваты німошны кабенці голас сьмятаў у пустаццэ цёмных сеньцяў.

— Хтога? — Ен пазнаў сьстрын голас, і яму стала здацца, што сьстра наўна змянілася, насталела, а ў яе трымаецца той самы малады сухаваты голас.

Ен стаў, мнучыся каля парогу, адчуваючы ніякаватасць, што сьстра не ведае, што гэта ён, і яму было сорамна называць сябе.

— Кася, гэта я, — сказаў ён сілкам.

— Ах божа, хто ж гэта? — Ну, Іван.

У яго аж перасохла ў грудзях.

— Іванка, няўжо ты? — сьстрын голас паяжэў і змяніўся. — То пачкавай, я хопь акрыжыць.

Тупат босых ног раптам сціснэў у глыбіні хаты. Пыхнуў радкавата-жоўты агонь і залпаў за акном у хаче — загарэла лямпа. Босая нога нічутна вярнулася назад у сеньні, на касяку зашасталі рукі, шыкаючы клямку.

Адчыніліся дзверы: сьстра адступілася і нерухома застыла сьрод сеньцяў — у святле з хаты прасьветлялася і недароўна поўная ў твары.

Ен папайтаўся з ёю — рука ў яе была малая і цёплая, — і пайшоў у хату, пацуючы раптам духату і пах сырое гліны; стаяла нібылая, падаўна пераробленая печ.

Прыкмынуўшы сень, сьстра вярнулася ў хату і, піяны ўзіраючыся ў братаў твар, сказала:

— Загаварыў ты, а я ледзьве не абамцела: думаю — падлаюся. — Вочы ў яе былі сонныя, пеставатыя, губы падухлыя, быўшы сухаватыя рукі незарок асперагалі жытот: яна хадзіла дзіва.

З ложка глядзель на «чужога» нерухомыя вочы — яенымі кропкамі ў іх адвечвала лямпа.

— Сколькі ж у цябе? — спытаў ён, глядзячы недзе ўжо на печ.

— Двое. Старэйшы з бацькавым у Гродна паехаў. А гэты во... пелерся не спіць, — абцягваючы на жыване сукенку, яна пайшла да ложка і падбіла ў галаву у хлопчыка падшукі.

Петрыкуўшы блішчатымі звячкамі, ён падніў у чамадане вэчка.

— На, дай. Хоць які тут гасцінец...

Яна ўзяла ў яго лёгенькі пачык — з пачынем.

— Ты мушці прыгарадзім з Баранавіч? — яна глядзела яму ў вочы.

— Ага, — ён адвёў спясе, вярнуўся і сеў пры стала на лаву.

— Даўночка не ісьцаў нічога.

Ен маўчаў, упершыню рукамі ў калені.

Яна ўсё стаяла пры ложку. Хлопчык тузануў яе за сукенку. Яна абзирнулася, дала яму пачынаць і пайшла да пэчы — там завінела, цюкнўшыся аб нешта, жалезная засланка.

— Сьстра, нічога не трыба, — сказаў ён.

— То я, альбо, сырага ўрэжу, — яна зноў цюкнула жалезнай клямка, і сухаваты німошны кабенці голас сьмятаў у пустаццэ цёмных сеньцяў.

— Хтога? — Ен пазнаў сьстрын голас, і яму стала здацца, што сьстра наўна змянілася, насталела, а ў яе трымаецца той самы малады сухаваты голас.

Ен стаў, мнучыся каля парогу, адчуваючы ніякаватасць, што сьстра не ведае, што гэта ён, і яму было сорамна называць сябе.

— Кася, гэта я, — сказаў ён сілкам.

— Ах божа, хто ж гэта? — Ну, Іван.

У яго аж перасохла ў грудзях.

— Іванка, няўжо ты? — сьстрын голас паяжэў і змяніўся. — То пачкавай, я хопь акрыжыць.

Тупат босых ног раптам сціснэў у глыбіні хаты. Пыхнуў радкавата-жоўты агонь і залпаў за акном у хаче — загарэла лямпа. Босая нога нічутна вярнулася назад у сеньні, на касяку зашасталі рукі, шыкаючы клямку.

Адчыніліся дзверы: сьстра адступілася і нерухома застыла сьрод сеньцяў — у святле з хаты прасьветлялася і недароўна поўная ў твары.

Ен папайтаўся з ёю — рука ў яе была малая і цёплая, — і пайшоў у хату, пацуючы раптам духату і пах сырое гліны; стаяла нібылая, падаўна пераробленая печ.

Прыкмынуўшы сень, сьстра вярнулася ў хату і, піяны ўзіраючыся ў братаў твар, сказала:

— Загаварыў ты, а я ледзьве не абамцела: думаю — падлаюся. — Вочы ў яе былі сонныя, пеставатыя, губы падухлыя, быўшы сухаватыя рукі незарок асперагалі жытот: яна хадзіла дзіва.

З ложка глядзель на «чужога» нерухомыя вочы — яенымі кропкамі ў іх адвечвала лямпа.

— Сколькі ж у цябе? — спытаў ён, глядзячы недзе ўжо на печ.

— Двое. Старэйшы з бацькавым у Гродна паехаў. А гэты во... пелерся не спіць, — абцягваючы на жыване сукенку, яна пайшла да ложка і падбіла ў галаву у хлопчыка падшукі.

Петрыкуўшы блішчатымі звячкамі, ён падніў у чамадане вэчка.

— На, дай. Хоць які тут гасцінец...

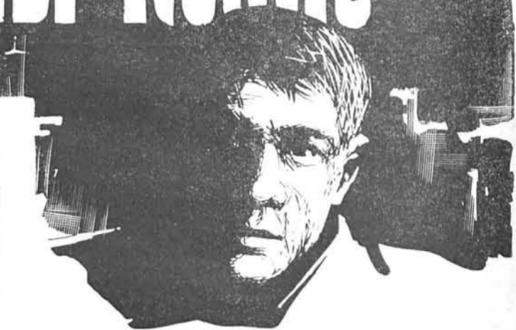
Яна ўзяла ў яго лёгенькі пачык — з пачынем.

— Ты мушці прыгарадзім з Баранавіч? — яна глядзела яму ў вочы.

— Ага, — ён адвёў спясе, вярнуўся і сеў пры стала на лаву.

Вячаслаў Адамчык

Апавяданне

Мал. І. Бялецкага.

Сьстра ўкладвалася з сьнягам, скарпела ложкам і, сціснўшыся, прымаючы да цемнаты, спытала:

— А ты на сабеім ці не?

— А што?

— Ды я так сабе. Дубатоўкі ўсё кажуць на дыбе.

— Ты ж недзе — я не павяці.

— Альбо ж каму янык завяжаць?

І сьстра пачала доўга гаварыць, якая ванітка была да «споткі», што чыніцца спытай да што братадзі. І ён слухаў, думаючы, што ў людзей заўсёды сьвіднень у сваёй хаче, воль гэтак на лаве пры стала, і ніколі месці прыбылі, разводзіла вадою мел і наівала ў бутэлеккі — рабіла малако, а чыпер і ў самае падлінаюцца дзеньці.

Ен думаў пра тое, што ў сьстрын сьвая сьмя, ён клопат, — і вот прыхаў ён, і на сьстрын завіліца лікая бяда: у людзей не забылася, не спала з душы злосьць і крыўда, што ён забіў чалавека.

Хоць ён і не забіў. Гэта было тады, калі партызаны палілі ў мьстэчку пільно. Вось тая парнаю сьраванатою ноччу пры нізкім месці. Тады і падніў іхні гарізон на аблаву, з сьнігаю, зрэчынь за мьстэчкам намомкны, сьінаваты ад расы хмызнякі, стралялі болей дзя панікі, шыкаючы на хутары самагонку. І вольдала лямка ў недагледжанай хаче бэ сеньцяў (ён помніць: над парогам да сьніны былі прыстаўленыя калкі і на іх пакідана хваёнае галлё) навароліся на гэтых пералежанага, з шэрадо скурку і не ніў жытня самагонкі. І даўно не было такога спакою за сталом, ціхага вепара пры лямпе, жоўтага нізкага месця за акном.

Сьстра ўздыхала і перухомна сьідзела пры стала, падпёршы бляю рукою твар.

І ўжо ў захмылялай радасі яму думалася, што нішто з ім гэтак не гаварыў і ніколі з ім гэтак не шкадаваў, як сьстра, і нікому ён не быў гэтакі блізкі, як ён.

Хлопчык даўно сьнаў, даўно аням і закінцёў за сьняну чарвоны месці, а яны ўсё сьідзель. Потым сьстра стала яму руці на спяні на падлозе, на чарнаватой перанерттай саломе, ганісе ды зружэю вепар.

Патушыўшы лямпу, ён лёг і адчуў мяккасьць і гаркату хачняе саломы, шпінно вільготнае летняе ночы за акном і цемнату хаты. І глядзёў у мутнаватую бялявасьць акна — і яму было добра думаць, што воль ён дома, дзе гэтак сама сырасцю пахнуць куткі, непадсохлая печ, і слухань непадноты ночы і хаты.

— То можа я сьхаджу. Дзе ў хмызнякі, — сказаў ён.

— Ат нашто. Упярэўлюся і абегая сама.

— Табе пэўна і няможна, сьхаджу я. Даўно не бачыў усёго. Жыта не бачыў даўно. Усё думаў: памру і жыта не убачу.

— Ты ішоў пра гэтае памру.

— Не, жыць цыпер буду, сьстра. Жыць хочацца...

Паснедаўшы, ён узвёў старую ў валікі вылінялыя кветкі дзвурэчку, што сохла на плоне, і пайшоў загануменым, як хадзілі некалі, — незабудаваным чужым плячам, праз шашу, далей вузкаю сьнежаю — аж у лес. Над жытам моцна крычала і нізка ляцела гуарш ветру адзінокава парона, дарогаю бег жаваранак, наставіўшы чубок, аглядаўшы, пархаў убок ад дарогі і салдзёў зноў — мушці, адводзіў ад спайго пнязда.

Ен ішоў дарогаю, і яму пачало думаньня пра жыта з гэтым яшчэ пуставатым коласам з малаком у зярнітах. І ён думаў, як добра, што сьць гэтае жыта, яго шырокі шум на адзіноце, чорства пасля дажджу зямля пад нагамі і нізкая валочка ў жыцце, і бярэзка, што сплётлом дзе ў каліны. І воль добра ісьці і думаць, а вецер шуміць жытам, халадзіць плечы і сушыць зямлю.

Жыта было шырокае, і было радасна, што яно падлінацца і ськра пачне спень, а ў два тыдні пасля Пятра пойдучы жаць — будзе золатам адвечываць іржывіца, будучы стаяць каля чалавека, курыць і расказваць, што некалі таксама пачне будавацца і секчы ў лесе тычкі.

— Ты ішоў пра гэтае памру.

— Не, жыць цыпер буду, сьстра. Жыць хочацца...

Паснедаўшы, ён узвёў старую ў валікі вылінялыя кветкі дзвурэчку, што сохла на плоне, і пайшоў загануменым, як хадзілі некалі, — незабудаваным чужым плячам, праз шашу, далей вузкаю сьнежаю — аж у лес. Над жытам моцна крычала і нізка ляцела гуарш ветру адзінокава парона, дарогаю бег жаваранак, наставіўшы чубок, аглядаўшы, пархаў убок ад дарогі і салдзёў зноў — мушці, адводзіў ад спайго пнязда.

Ен ішоў дарогаю, і яму пачало думаньня пра жыта з гэтым яшчэ пуставатым коласам з малаком у зярнітах. І ён думаў, як добра, што сьць гэтае жыта, яго шырокі шум на адзіноце, чорства пасля дажджу зямля пад нагамі і нізкая валочка ў жыцце, і бярэзка, што сплётлом дзе ў каліны. І воль добра ісьці і думаць, а вецер шуміць жытам, халадзіць плечы і сушыць зямлю.

Жыта было шырокае, і было радасна, што яно падлінацца і ськра пачне спень, а ў два тыдні пасля Пятра пойдучы жаць — будзе золатам адвечываць іржывіца, будучы стаяць каля чалавека, курыць і расказваць, што некалі таксама пачне будавацца і секчы ў лесе тычкі.

Ськера цюкала недзе блізка. Праз рэдкі хвойнік ён ужо бачыў чалавека. Той стаў да яго сьпіною ў шэрай выгаралай рубашцы, з белаватымі плямамі свежае смалы на плячах, у падлапленых портках і босы. Гарбою каля ног у чалавека ляжалі ацярэбленыя тычкі.

Ськера цюкала недзе блізка. Праз рэдкі хвойнік ён ужо бачыў чалавека. Той стаў да яго сьпіною ў шэрай выгаралай рубашцы, з белаватымі плямамі свежае смалы на плячах, у падлапленых портках і босы. Гарбою каля ног у чалавека ляжалі ацярэбленыя тычкі.

Ськера цюкала недзе блізка. Праз рэдкі хвойнік ён ужо бачыў чалавека. Той стаў да яго сьпіною ў шэрай выгаралай рубашцы, з белаватымі плямамі свежае смалы на плячах, у падлапленых портках і босы. Гарбою каля ног у чалавека ляжалі ацярэбленыя тычкі.

Ськера цюкала недзе блізка. Праз рэдкі хвойнік ён ужо бачыў чалавека. Той стаў да яго сьпіною ў шэрай выгаралай рубашцы, з белаватымі плямамі свежае смалы на плячах, у падлапленых портках і босы. Гарбою каля ног у чалавека ляжалі ацярэбленыя тычкі.

Ськера цюкала недзе блізка. Праз рэдкі хвойнік ён ужо бачыў чалавека. Той стаў да яго сьпіною ў шэрай выгаралай рубашцы, з белаватымі плямамі свежае смалы на плячах, у падлапленых портках і босы. Гарбою каля ног у чалавека ляжалі ацярэбленыя тычкі.

Ськера цюкала недзе блізка. Праз рэдкі хвойнік ён ужо бачыў чалавека. Той стаў да яго сьпіною ў шэрай выгаралай рубашцы, з белаватымі плямамі свежае смалы на плячах, у падлапленых портках і босы. Гарбою каля ног у чалавека ляжалі ацярэбленыя тычкі.

Ськера цюкала недзе блізка. Праз рэдкі хвойнік ён ужо бачыў чалавека. Той стаў да яго сьпіною ў шэрай выгаралай рубашцы, з белаватымі плямамі свежае смалы на плячах, у падлапленых портках і босы. Гарбою каля ног у чалавека ляжалі ацярэбленыя тычкі.

Ськера цюкала недзе блізка. Праз рэдкі хвойнік ён ужо бачыў чалавека. Той стаў да яго сьпіною ў шэрай выгаралай рубашцы, з белаватымі плямамі свежае смалы на плячах, у падлапленых портках і босы. Гарбою каля ног у чалавека ляжалі ацярэбленыя тычкі.

Ськера цюкала недзе блізка. Праз рэдкі хвойнік ён ужо бачыў чалавека. Той стаў да яго сьпіною ў шэрай выгаралай рубашцы, з белаватымі плямамі свежае смалы на плячах, у падлапленых портках і босы. Гарбою каля ног у чалавека ляжалі ацярэбленыя тычкі.

Ськера цюкала недзе блізка. Праз рэдкі хвойнік ён ужо бачыў чалавека. Той стаў да яго сьпіною ў шэрай выгаралай рубашцы, з белаватымі плямамі свежае смалы на плячах, у падлапленых портках і босы. Гарбою каля ног у чалавека ляжалі ацярэбленыя тычкі.

Ськера цюкала недзе блізка. Праз рэдкі хвойнік ён ужо бачыў чалавека. Той стаў да яго сьпіною ў шэрай выгаралай рубашцы, з белаватымі плямамі свежае смалы на плячах, у падлапленых портках і босы. Гарбою ка

